

Угор
Молчануш

Підсумовуючи
поврання

КНИГА АКТУАЛЬНОЇ ЛІРИКИ

Ihor Kalynets

Reassessing silence

Lyrics on a Contemporary Theme

Prints by R. Petruk

Reprint of a „Samvydav“ („Samizdat“)
publication from the Ukrainian SSR.

SUČASNIST 1971

Druck: „Logos“ GmbH, 8 München 19, Bothmerstr. 14

Ігор Калинець

Підсумовуючи мовчання

Книга актуальної лірики

diasporiana.org.ua

Передрук з машинописного видання в Україні

Вид-во «СУЧАСНІСТЬ» — 1971

До Васильки на Мороза

Я хотів би, щоб ся книжка
була для Тебе хоч на мить
хусткою Вероніки на хресній
дорозі.

Я хотів би, щоб ся книжка
як хустка Вероніки нагадувала
нам про святість Твого
обличчя.

Проф. Калинчук
м. Львів,
20 листопада

Γραφικά χειρ. Ρ. Πιστιόπουλος

Евангелист Иоан

Для загину

Замок на узбіччі що стоїть одиноко
початок початків у підземеллі ховає
дзбанки памороки у пивницях
затички вижбурюють духом
водотриском липучої пам'яті
сходи спіраллю вибігають на тераси
де літають неприручені слова
сріблясте перо сумує за птахом
креслить слід а по ньому
в'язнуть по шию провалюються
три знервовані пальці
кам'яні брили прозорі як вода
вносять над поверхом поверх
хвиля за хвилею діва звідти
повні рамена несе крапель
зеленого вогню водоростей
крізь мури входить і виходить
тіло тужаве повна амфора
ключем метафори відчиняє вуста
на гілці язика всідається
соловей то замку володарка

хилиться вежа щораз густіше
над забрукованим степом
нема де приборкувати диких кіз
поклики плоті серед дурману зел
нема де пастораліям дозрівати
там хатки і хмародери з газет
з вицвілими словами одноденками
з вікнами замуrowаними газетами
поміж ними метушня різників
людей хапають і звірів
а ті поїдають інших звірів
поїдають рослин що виростають
з білих черепочків черепів
що їм до володарки замку
яка з долоні годує рими
язиком німих язиків торкається
віддається словорівним
на найвищій східці під самим небом
або до тих які стрімголов
зі стрімких терас відходять
заворожені вогнистим пір'ям
між небом і землею повисають

а інші що в потаємних льохах
де паля коло палі тримає камінь
і мури води і поверхи повітря
поля едему і райські левади
хрусткі птоломеївські сфери
тріумфальний лук орбіти сонця
гнуті дзеркала часу і простору
у тих льохах приречені на марність
дошуковуються сутньої підвалини
початку початків того що було
поперед всього і сотворило нас
с л о в а

Derbis bipeda

з байдужої тьми
як з каменю

проступили груди
яблука пізнання

уста спеленали
заклик

вимовили руки
щемливе слово

заломилися коліна
у цноті

відтоді почався
хаос

і недалекі мої очі
що стали лезом
уздріли

як у тій солодкій тьмі
роїлося від присутності

в яру між грудьми
самотня квітка вуст
пробивається
червону формулу серця
на тонкому стеблі
виносить
крізь залежале листя
призабулих ласк
згасле бадилля

тільки тепер
у цьому яру проваллі
вузькому узвозі
куди протиснутися
лиш моїм пальцям
ти зібгалася у грудку
чорнозему субстанцію
коріння воскресіння
з цього місця
виростем у струнке дерево

а колись
листопадову жалобу
ніхто не зможе поділити
на твою і мою

єдина вартість
недоступна ринкові

два струмені
яких не переступити
загатами не загатити

хотів би я бути
тою землею
аби всотати їх

хотів би я бути
тою хмарою
аби випити їх

та жодна земля
жоден дух
влади над ними
не має

бо витікають
із тих потайних джерел

з того початку
що і сльози

так ми знаємося
зі сну
що приснився
мільйони років тому

кам'яною сокирою
я вполював вогонь

тремтів він як олень
як волосся переливався

втікав він через поріг
наших з'єднаних уст

виплескував у зіниці
символи підсвідомості

викрикував темні слова
які й тепер не зрозуміти

чуєш
такі сни
забуваються враз
із пробудженням

скісне проміння вечора

аби вулицю видовжити
до безнадії

аби руки витягнути
за недосяжним

аби очі розширити
для безмежності

аби у слово вмістити
ядро слова

це скісне проміння
волочиться за мною
сльожками крові

Тоб сеї бік дощ
Зриві Стасів

а коли широкі очі
пробудження
глуху стіну тьми
напіткають

будуть у трясовині
заживо поховані

срібні осколки
із дзеркала вічності

фрагменти пам'яті
короткого кохання

так і сталося

на чорній вуглині
разом із папороттю слідів
твоя долоня
закаменіла

з лінією долі
виразно урваною

п'явки струменів по шибках
рожевий дух домів випивають
кров висисають з паперу
кров висисають з паперу

щораз годинник уповільнюється
до кроків дощу дослуховується
до кроків дощу дослуховується
ріжками стрілок ворухить
жовтий слимак часу
ділений і переділений світ
відколи світ тепер поділений
на сей бік дощу і на той бік

Курский Сун

у цім величезнім акваріумі
пропливають примарні створіння
хитаються німі водорості
дно виростає на скелетах
давно потоплених кораблів
а серед них найостанніший
недолугий ноевий ковчег

припадаємо очима до шиб
адже у цім величезнім акваріумі
що називався вулицею або майданом
що називався трамваем або тополею
що називався пам'яткою архітектури
затоплено наш ковчег

бува хтось із потойбік дістанеться
нас там тринадцять хвалиться
як то адже звідомляв попередній
що тільки дванадцять навсього
хай скільки б не було потойбік
на одну думку завжди більше
є в нас що іншого у нас
на одну думку менше ото зберемося
ніяк не дорахуємося однодумця
та й занехаємо хай но
буває хтось із потойбік дістанеться
та й на тім станеться та й
на тім неться

чи вічне дерево дощу
із гудзами коріння
у вирах рік

із стовбуром якого обійняти
безсилі усі наші руки

із хмаряною короною
що приспала землю
у собі як пташку

цікаво чи підрахують колись
усі його слої
по зрізаному пні

чи вічне дерево дощу
бідкаємося

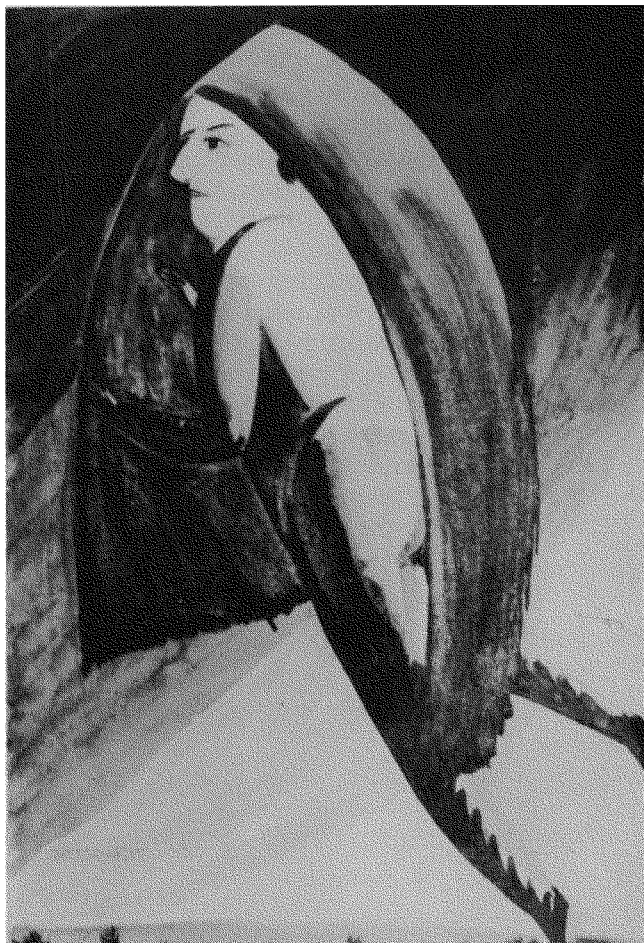
а всього один листок з нього
упав на наші голови

сказав котрийсь перейду
в дощ та й стався
у всіх на язиці притчею
всі ми до'дного плечми здвигнувши
сидів би собі тихо
а тамті загаласували
новий месія об'явився

а цей котрийсь що мовив
перейду перейшов він чи
не перейшов але себе
перейшов та й гадає
замало я людина маю
віри замало я людина
маю віри

сказав ще котрийсь а я
сухеньким з води вийду
та й стався посміховиськом
всі ми до'дного сплюнули
хитрює чоловік
а тамті всі до'дного сплюнули
нема на що

а цей котрийсь що
сухесеньким з води вийшов
він чи не вийшов мовить
не відають що діють на кого
славлять не відають

Моя мама скраю

та був ще один котрийсь
і каже а я собі
поміж дощ а я собі поміж
дощ замочить праве рамено
відрікається замочить ліве
відрікається та й врешті
цілого себе зрікся

а цей ще один котрийсь
що між дощ собі
вертається дивимося але
не бачимо був ото чоловік
та й нема чоловіка

як тобі подолати вдалося
непевність стікає з тебе
хмара щойно обірвалася
із парасольки в кутку
нам опустилися руки
нас самотніх звіряток
поглядь що на цьому клапті
суші рятуються від води
розвішати можна на кріслах
і на канаті мокре листя
вбрання тільки чи без нього
ти не жінка зворотня
що як в Архипенка
з глибокими грудьми
з глибокою сутністю

залишається вітати інтервенцію
слизі на потаємні стіни
грибкові сталактити що ростуть
як на дріжджах вітаймо
в останнім притулку
у вертепі де бубон крапель
мову відбирає мозок відбере
пальцем по стіні я намалював
доісторичного звіра
але се не про нас ми
що боїмося скривдити
крильце мухи але повергли
громовержця в урвище
залишимо віру в бізонів
на звогкотілій стіні

Загминкови
гротески

* * *

молимося до тебе
святий духу
у шкіряній оболонці

твоїм безсмертним
одинадцятьом жерцям
і їх усім обрядам

на великих соборах
стадіонів

формуємо свій
округлий світогляд

де ідеологія свисту
оперта на традиції

тут наново засновуємо міста
або повергаємо держави

над цією зеленою чашею
ми вперше причастилися
тілом і кров'ю
батьківщини

вперше засмакували
екстаз

* * *

цими днями під наше місто
закладено вибухівку

воно може злетіти
в повітря кожної миті
або зовсім не рушитись

можуть розсипатись
всі тисячу кам'яниць
або камінчик під ногами

можуть голічерева як жуки
поперекидуватися автомобілі
і трамваї
або запізниться на пару
хвилин один трамвай

можуть повипліскуватися
з усіх рам шиби
або тільки злетять
пенсіонерів з носа
окуляри

важко передати
вінець експлозії

тільки напевно відомо
що наше місто підміновано

* * *

ціла наша провінційка
огорожена бляхою язиків
поза межі нікому не видертися
відразу театральний грім
здіймають

вечорами залюбки
заслуховуємося
у концерти

а коли справжні хмари
гуркочуть над нами
гадаємо
що вони також з бляхи
і наша провінційка
забиває їх золотими цвяхами

аби ще згори себе
обгородити

Кам'яний Вітраж
«Наперки як туній
порві запору сієх»
В. Мороз

* * *

тайна вечеря у нашому місті
коли серед дванадцятьох
один юда

тайніша вдесятеро коли
серед дванадцятьох ще
десять юд

найсмачніша страва
манія

наші господарі і гості
гостяться проскуркою
комплексу
одного гарячого поета
зі столиці

коли він вечеряв сам на сам
не був певний у тайності

тепер він охолов
хоче влягтися
з «Літ. Україною» до сну

коли я пригадую
Твій образ

мені здається
що Ти вийшов
із темного отвору
полум'я

і завжди можеш
повернутися
до себе додому

хоч клаптик Вітчизни
під ногами
називається
тюремною келією

і подолати простір
це камінь гризти

а подолати час
це помірятися
із закам'янілими
вітряками

1.

а було так
вітер собі зі скелі подобизну
висік вселився у неї та й
каже буду тепер духом каменю
а без вітра на землі
дерево не опирається тирса
не шелестить вітряк поготів
жорна у клунок пов'язав
за плечі закинув рушити
хоче геть у світ за очі
коли ж коріння не відпускає
отож бунтуй тепер мельнику
сам

2.

між вітряковими крильми
обрій гранітом облицьований
з кремінного порога мельник
скликає не докличеться
вимуровує день жорнами
склепіння над головою
дорога вимощена оббіч повзе
а вузьеньку стежку вичовгати
нема кому та й не видно
крило проштрикнути також
нема кому

3.

по дорозі до млина кат
червоною шапчиною чоло
витре агій не крапельки поту
горошини закаменілі коли
так далі піде кровця закаменіє
сокирка не нап'ється плаха
не нап'ється я не нап'юся
а воно хоч би що каменіє
собі сонечко та, й каменіє
хмарки як валуння перекочуються
пісочок з неба посипається

4.

часе часе на кожному крилі
видобав собі кам'яне гніздо
вимостився кам'яні ячка
висиджуєш мельника у саркофазі
як достойника забальзував
а чоловічка у червоній шалчині
що по дорозі опізнився
брилою на пострах виставив

часе часе я знаю лицаря
варто йому списом поцілити
каміння твое загуркоче
крилами вітряк замає
мельник з гробу встане
кат сокиру точить стане

ΜΕΝΟΣ
ΝΑΔ ΨΕ ΩΝΙΕΤΟ
ΧΡΕΣΝΟΤΟ ΔΟΡΟΕΟΤΟ

Страсть перша

на голгофі
провінційного суду
Твоє світле лице
частоколом гвинтівок
відгородили

самотньо
двигаш хрест

таке ще немічне
наше плече

Мисинков Южа

Страсть друга

змахнула Україна
з ока потаємну
сльозинку

господи
аж світиться
прозорий гурток
плакальниць

але вигодувала
ненька
власним шпіком
легіони шпиків

Страсть третія

і ті два
що були розп'яті
побіч Христа

нині
маскують
високу голгофу
галуззям кодексів

у прокурорській тозі
ховають
розбійницький ніж

Страсть четверта

свіжий хрест

недармо́ плаче
з нього
космацька живиця

о він ще
ще послужить
замість іконостасу
у нашому
обкраденому храмі

Страсть н'ята

юродивий народщо
можеш спокійно
метушитись

адже нині
земля
не стряслася

а темряву
що з неба
попелом
дочасно
тобі на голову
осіла

ти й так
не добачаш

Страсть шеста

без зради

проданий
нашим безсиллям

не один побратим
ще нині
відсахнеться

навіть без срібняків

можливо пошкодуєш
тоді
за біблійним юдою

Страсть сваца

мовчить наш отець
а мати
до кривавих слідів
припадає

причинися
мамо Бога
що стала
й нашою матір'ю
за нами

дай нам
торкнутися
негаснучих слідів

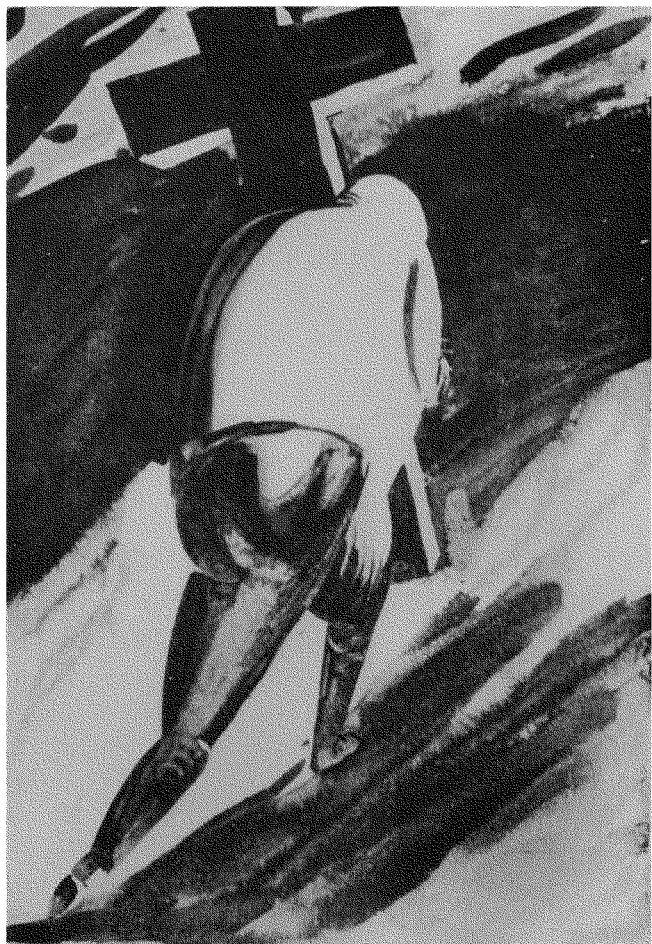
Страсть васьца

понад натовпом
металом
пойнялись
страдальні руки
дружини

Вероніко
ти хотіла обтерти
окривавлене лице

ногами шматують
полотно

що стане
стягом

Несе чүйү эрем

Страсть дзвінка

відверни лице своє
від них

але зроби так
щоб у моїй душі
стояв завжди

образ Твоєї
терном увінчаної
голови

Обзиски дичу

Страсть Ассета

з любові до нас
прийняв на себе
таку страшну
кару

щоб спасти нас
від найбільшого
гріха

байдужості
до вогню

ось кладовище
опалого листу

нетривкі обеліски
диму

плющ недолугого проміння
на них

колише вітер
позолочене кадило

на ланцюгах
бабиного літа

і сонце
що через багаття
стрибало

як на Купала

готове
тіло своє охляле
вогневі віддати

на кладовищі
опалого листу

знак попелу
на банях лісу

знак попелу
на срібних лусках вод

знак попелу
на оселедці степу

знак попелу
на головах соборів

знак попелу
у маминій сльозі

сіль попелу
на язиці землі

колони диму
донині
підтримують
склепіння інквізиції

як баранячі роги
іонічного ордену
блукають
душі нечестивих книг

навіть я малим
бачив крематорій
на бабиному городі

ніяк не хотіла
палати
борода Грушевського
у твердій оправі

дві дідові сльози
були останнім
екслібрисом

дим по городах
стелеться
як огудиння

як пам'ять
стелеться
до отчого порога

як стелеться
дорога назадгузь

вислизує мамам
той дим
із рук

як літо вислизло
як діти вислизли

як очі вислизли
в отой триклятий дим

що по городі
стелеться
як огудиння

у власнім попелі
конає дим з книжок

крадеться дим
з музеїв по-зłodійськи

заслона димова
з історії не опадає

незрівняні стовпи
індустрії
димують

але
прийми мій дим
як авелеву жертву

бо дим з людей
полощється
мов стяг
над нами

ZEPNENNY ZI CHIN

впізнаю тебе
таким співучим батоном
ніхто ще не замахувався
на своїх синів

і по тому
як завзято топчеш мене
у землю
впізнаю тебе

тільки ти одна
можеш так легковажно
до сусіда бігати
по сіль духовну

і вогню позичати
щоб на власну стріху
півня пустити

що знають
про нерушиму стіну
діти твої

які гусяче перо
вміло підтесують
які в оці
райдужне більмоносять
Лорку

забута
на задвірках поступу

коли ж ми винесем
її непорушною
на велелюдні майдани

ось
із вісною куль

криком очей
Чупринки Чумака Ольжича

некрополь
перевезений з білих льодів

некрополь
перевезений з пивниць екзекуцій

некрополь
перевезений із-за морів ностальгії

чи приймеш
хрещатицький узвозе
під золотий дах

кровоточиву стіну
берестечко поезії

з кам'яного хреста встань
із цвяхів куль встань
із тернового лавру встань
сама із себе встань

через отвір рани
виверни себе

тільки цим
кровавим язиком
пиши свою хроніку

винеси з льохів
пам'ять
про свій
геральдичний обрис

на стіні катівні
карбований

місто
під барвінковим дахом

з китайкою вогню
у головах

з видом
через вікна мармурових плит

на море
де в обіймах трупи водоростей
і риб

на степ
з якого вимігрувало зілля
евшану

на небо
поросле деревами вибухів

на місто
де з мурів волає до глухих
Кассандра

ви
під барвінковим дахом
завжди маєте
більше промовити

ніж усі ми
х о д я ч і

Тисуювзюги
чованна

перед цими воротами
хам повинен зупинитися
ці ворота маленькі тернопіли
за ними біле полотно
на зеленому лузі
недоторкана держава
поезії за яку ми також
спізнаємо смак крові

Хто стукає тому відкинуть

мова йтиме про поета
в спокою лишім тиранів

мова йтиме про зухвальця
даймо спокій тим
кому заціпило

мова йтиме про Митусу
але чому б не згадати
Голобородька чи Воробйова
моїх ровесників

«отже
словутній півець Митуса
древле за гордость не
восхотіша служити князю
Данилу роздраного аки
зв'язаного приведоша»

але чому б тоді
не підсумувати своє
м о в ч а н н я

а щодень
на одно сонце меншає

а щоніч
на одну зорю більшає

а щодень і щоніч
меншає більшає

та незмінно
на чолі кожен несе
обов'язку герби

навіть не підозріваючи

тільки я Митусо
мушу знати

про свій герб неприкаяний
герб м е л а н х о л і ї

скину на терези
все зіжухле листя слів
підсумовуючи мовчання

о яка вже пізня осінь
нашого мовчання

о яка забава вітрові
наше дрібне мовчання

можливо я міг би
промовити

найсолодша

та чи варті всі слова
супроти твого імені

та чи варті всі слова
золотого листка дня

що з гіллі осені
ось-ось зірветься

Подгорющий? Хрустное

поки не вистоялося мовчання
запізнися на одну хвилину

поки слово не округлилося в плід
запізнися на одну хвилину

поки у вітрові не навчуся вбачати
Митусину зухвалість

я також як і він
кохатиму цю осінь

я також як і він
відійду з цим осіннім днем

вільний від ласки меценатів
запізнися на одну хвилину

не залишивши жодної книги
запізнися на одну хвилину

заблудимося у цій самотності

поміж цих трьох дерев

поміж цих трьох днів

найкраща моя поема на корі

під мохом

найкраща рима до мене то

ти сама

найдовше моє життя один

із цих днів

не вірю що є чужий

адже чужий

зрадив би нашу тишу

а коли він заблудився у

цій самотності

поміж цих трьох дерев

поміж цих трьох днів

то його поема буде на корі

поверх моєї

то його рима буде звучнішою

ніж ми

і на своє життя він вибере

котрий завгодно день.

і Митуса теж має
осінь за коханку

пергамент на вітрі полощеться
не для його калити

хай виброджує на городі
бузиновий атрамент

хай вправляються нестори
в кирилиці по монастирях

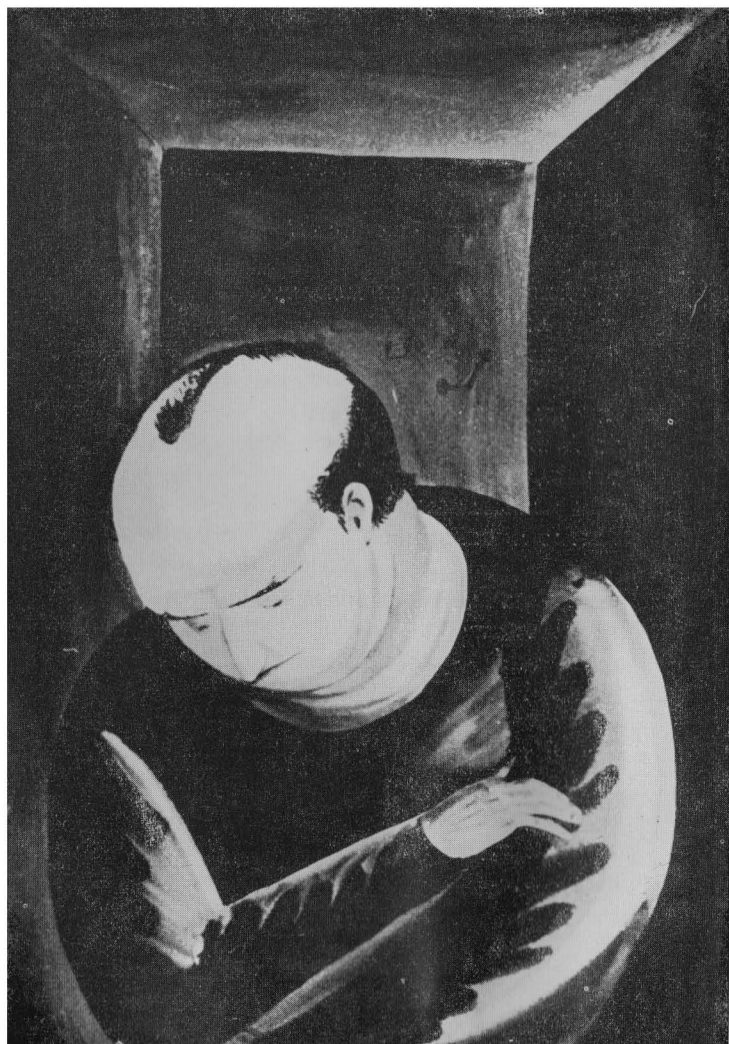
підсумовуючи мовчання
Митуса скаже

бояни замуруйте медом
князівські вуха

на золото осіннього дерева
проміняв я княже

отож не мій пергамент
на вітрі полощеться

не мій атрамент
бродить у лозах

всі герби знаті нашої
в чужинецьких музеях
всі герби ремісницькі
в чужинецьких руках
всі міста наші
з гербами зайд

навіть золоте дерево
і се у саду сусіда
навіть ся осінь
не за нашим календарем
навіть ти Митусо
власне кажучи
не на часі

адже твоє мовчання
одиноке
і ті що зводити мають
вежу мовчання
стирти газетні громадять

всі книжки мої розкупив вітер
всі книжки мої спалив ясен
всі книжки мої в найбезпечнішій
книгозбірні
у зрадливих очах милої

прийшов ще один меценат
та й каже
я також вітер

прийшов ще один ясен
та й тиче
ось індекс книг
для спалювання
невже я запізнився

прийшла ще одна мила
та й мовить
нема очей зрадливіших
над мої

але я не мав більше
для іншого вітра
для іншого ясена
для ще одної милої
ні рядочка

підсумовуючи мовчання
промовлю тоді

устами осінньої днини

непевним кольором
теоїх очей

жовтою хмаркою
дерева за вікном

підсумовуючи мовчання
скажу

яке нечуване щастя
з-поміж мільйонів
що жили живуть
і житимуть

устами осінньої днини
непевним кольором очей
оманливою зустрічю рук
жовтою хмаркою дерева
за вікном
мовчати нам

Зміст

1. Для зачину	6
2. Досвід вірша	11
3. По сей бік дощу	19
4. Загумінкові гротески	33
5. Кам'яний вітряк	39
6. Тренос над ще однією хресною дорогою	47
7. Обеліски диму	61
8. Звернення зі стін	69
9. Підсумовуючи мовчання	77

